

Управління освіти Шепетівської міської ради
Комунальна установа
« Центр професійного розвитку педагогічних працівників »

Скарбничка вихователя ГПД

Городельська Тетяна Юріївна,
вихователь ГПД
навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів- гімназія»

Укладач:

Городельська Тетяна Юріївна, вихователь ГПД Шепетівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів- гімназія».

Рецензенти:

Погорєлова Л. П. - вчитель початкових класів, голова міського методичного об'єднання Шепетівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів- гімназія».

Схвалено науково-методичною радою Шепетівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів- гімназія».

Протокол №3 від 28.12.2020р.

Група продовженого дня – одна з провідних форм організації життєдіяльності молодших школярів. Допомогти дитині сформувати та реалізувати свій пізнавальний і творчий потенціал, соціально адаптуватися, навчитися плідно використовувати свій вільний час — є одним із головних завдань школи.

ГПД є однією із форм виховання дітей і допомагає організувати найсприятливіші умови для їх відпочинку, навчання і виховання, поєднання навчально-виховної роботи на уроках і в позаурочний час. Вона забезпечує, урахувавши вікові особливості, їх розумовий, моральний, естетичний, фізичний, духовний розвиток, створює умови для організації продуктивної праці, надає можливості для всебічного виявлення і розвитку індивідуальних здібностей, запитів та інтересів дітей.

Методичний посібник висвітлює особливості виховної роботи з молодшими школярами у групі продовженого дня, зокрема ігрової діяльності і розвитку творчих здібностей молодших школярів. До уваги пропоную різні види ігор, навчально-виховні заняття, пам'ятки для учнів, робота з батьками, нормативно- правові документи.

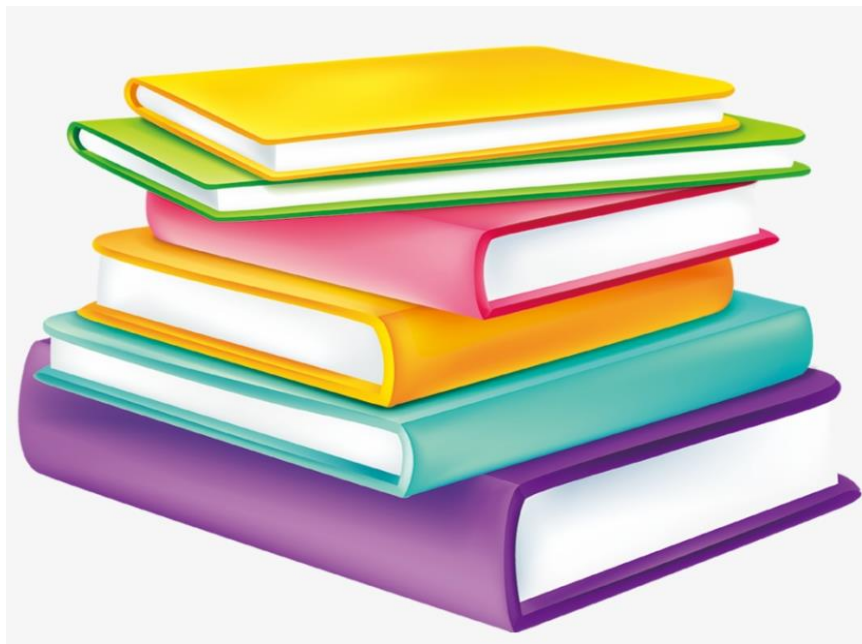
Зміст

1. Нормативно-правові документи
2. Ігротека вихователя ГПД
3. Виховні заходи
4. Пам'ятки для учнів
5. Робота з батьками

Нормативно-правові документи

1. Орієнтовна посадова інструкція вихователя ГПД
2. Інструкція з охорони праці для вихователя ГПД
3. Перелік обов'язкової ділової документації

ОРІЄНТОВНА ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

1. Загальні положення.

- 1.1. Ця посадова інструкція розроблена на основі тарифно-кваліфікаційної характеристики вихователя. Під час складання інструкції враховано також рекомендації щодо організації служби охорони праці в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
- 1.2. Вихователь призначається на посаду і звільняється з неї директором школи.
- 1.3. Вихователь повинен мати повну або базову вищу педагогічну освіту (без вимог до стажу педагогічної роботи).
- 1.4. Вихователь підпорядковується безпосередньо заступнику директора школи з виховної роботи.
- 1.5. У своїй діяльності вихователь керується Конституцією і законами України, Наказами Президента України, рішеннями Кабінету Міністрів України, органів управління освітою всіх рівнів з питань освіти і виховання учнів, правилами і нормами охорони праці, техніки безпеки і протипожежного захисту, а також Статутом і локальними правовими актами школи (у тому числі Правилами внутрішнього трудового розпорядку, наказами і розпорядженнями директора, даною інструкцією), трудовим договором (контрактом). Вихователь дотримується Конвенції про права дитини.

2. Функції вихователя ГПД.

Основними напрямками діяльності вихователя є:

- 2.1. Опікування учнями, їх виховання і нагляд за ними під час їхнього перебування у виховних групах школи.
- 2.2. Організація і проведення позаурочної навчальної роботи в закріпленій за ним групі.

3. Посадові обов'язки вихователя ГПД.

Вихователь виконує такі посадові обов'язки:

- 3.1. Планує, організовує та здійснює виховання учнів.
- 3.2. Проводить повсякденну роботу, яка забезпечує створення умов для соціально-психологічної реабілітації учнів, їх соціальної та трудової адаптації.

- 3.3. Використовує різноманітні прийоми, методичні засоби виховання та навчання школярів.
- 3.4. Планує і проводить з учнями корекційно-розвивальну роботу на основі вивчення їхніх індивідуальних особливостей.
- 3.5. Спільно з медичними працівниками забезпечує збереження і зміцнення здоров'я учнів, здійснює заходи, які сприяють їхньому психофізіологічному розвитку.
- 3.6. Приймає дітей за встановленим порядком від батьків (осіб, що їх замінюють) чи вчителів школи; організовує дотримання учнями режиму дня, виконання ними домашніх завдань, надає їм допомогу в навчанні, організації відпочинку і здобутті додаткової освіти, залучаючи їх до художньої і науково-технічної творчості, роботи спортивних секцій, гуртків та інших об'єднань за інтересами.
- 3.7. Сприяє формуванню в учнів моральних якостей громадянина, формує в них культуру поведінки, відповідальне ставлення до навчання, праці, повагу до прав людини, проводить роботу з профілактики відхилень у поведінці, позбавлення від шкідливих звичок.
- 3.8. Надає допомогу в організації самоуправління в учнівському колективі.
- 3.9. Вивчає індивідуальні здібності, інтереси й нахили учнів, їхню поведінку в сім'ї, взаємини учнів з батьками чи особами, що їх замінюють.
- 3.10. Забезпечує у стосунках з учнями дотримання їхніх прав і свобод.
- 3.11. Веде у встановленому порядку документацію і звітність.
- 3.12. Бере участь у роботі педагогічної ради школи.
- 3.13. Проходить періодичний медичний огляд.
- 3.14. Систематично підвищує свою професійну кваліфікацію; бере участь у роботі методичних об'єднань та інших формах методичної роботи.
- 3.15. Дотримується етичних форм поведінки, які відповідають громадянському статусу вчителя, у школі, побуті, громадських місцях.
- 3.16. Створює умови для безпечного здійснення навчального процесу, ретельного дотримання правил технічної безпеки, санітарних та протипожежних правил; негайно сповіщає адміністрацію школи про випадки виявлення в учнів зброї, пожежо- і вибухонебезпечних предметів та пристроїв, отрут, наркотичних і токсичних речовин, інших вилучених із цивільного вжитку речей.

- 3.17. Оперативно повідомляє адміністрацію школи про кожний нещасний випадок, вживає заходів щодо надання першої долікарської допомоги.
- 3.18. Вносить пропозиції щодо покращення й оздоровлення умов здійснення освітнього процесу, а також повідомляє керівників про всі недоліки в забезпеченні навчального процесу, які знижують працездатність учнів.
- 3.19. Проводить інструктаж учнів з техніки безпеки під час проведення виховних заходів з обов'язковою реєстрацією у класному журналі чи журналі реєстрації інструктажів.
- 3.20. Організовує вивчення учнями правил охорони праці, правил дорожнього руху, поведінки в побуті, на воді тощо.

4. Права.

Вихователь має право на:

- 4.1. Участь в управлінні школою відповідно до порядку, визначеного Статутом школи.
- 4.2. Захист професійної честі й гідності.
- 4.3. Ознайомлення зі скаргами та іншими документами, які містять оцінку його роботи, надання відповідних пояснень.
- 4.4. Захист своїх інтересів самостійно і/чи через представника, у тому числі адвоката, у випадку дисциплінарного чи службового розслідування, пов'язаного з порушенням педагогом норм професійної етики.
- 4.5. Конфіденційність дисциплінарного (службового) розслідування, за винятком випадків, передбачених законом.
- 4.6. Вільний вибір і використання методик навчання і виховання, навчальних посібників і матеріалів, підручників, методів оцінювання знань учнів.
- 4.7. Підвищення у встановленому порядку своєї кваліфікації.
- 4.8. Проходження атестації на добровільній основі на відповідну кваліфікаційну категорію.
- 4.9. Давання учням під час занять і перерв обов'язкових для виконання розпоряджень, які стосуються організації занять і дотримання дисципліни, притягання учнів до дисциплінарної відповідальності у випадках і в порядку, визначених відповідними правилами.

5. Відповідальність.

- 5.1. Вихователь несе відповідальність за життя і здоров'я учнів групи, за дотримання їхніх прав і свобод, визначених законодавством України.
- 5.2. За невиконання чи неналежне виконання без поважних причин Статуту і Правил внутрішнього трудового розпорядку школи, законних розпоряджень директора школи та інших локальних нормативних актів, посадових обов'язків, визначених цією Інструкцією, вихователь несе дисциплінарну відповідальність у порядку, визначеному трудовим законодавством.
- 5.3. За застосування, у тому числі одноразове, методів виховання, пов'язаних із фізичним і/чи психічним насильством над особистістю учня, а також скоєння іншого аморального вчинку вихователь може бути звільнений з посади відповідно до трудового законодавства і Закону України «Про освіту».
- 5.4. За навмисно завдані школі чи учасникам освітнього процесу у зв'язку з виконанням (невиконанням) своїх посадових обов'язків збитки вихователь несе матеріальну відповідальність у порядку і в межах, визначених трудовим і/чи цивільним законодавством.

6. Взаємовідносини (зв'язки за посадою).

Вихователь:

- 6.1. Працює за графіком, складеним виходячи з 30-годинного робочого тижня і затвердженим директором школи.
- 6.2. Замінює у встановленому порядку тимчасово відсутніх вихователів на умовах погодинної оплати.
- 6.3. Самостійно планує свою роботу на навчальний рік і навчальний семестр. План роботи затверджується заступником директора школи з виховної роботи.
- 6.4. Подає заступнику директора школи з виховної роботи письмовий звіт про свою діяльність за певний період роботи (семестр, навчальний рік).
- 6.5. Одержує від директора школи та його заступників інформацію нормативно-правового та організаційно-методичного характеру, ознайомлюється з відповідними документами.
- 6.6. Працює у тісній взаємодії з учителями, класними керівниками і батьками учнів (особами, які їх замінюють); систематично здійснює

обмін інформацією з питань, які належать до його компетенції, з адміністрацією та вчителями школи.

Інструкція з охорони праці

для вихователя групи продовженого дня (ГПД)

1. Загальні положення інструкції

1.1. Інструкція з охорони праці для вихователя групи продовженого дня (ГПД) розроблена відповідно до Закону України «Про охорону праці» (Постанова ВР України від 14.10.1992 № 2694-XII) в редакції від 20.01.2018р, на основі «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», затвердженого Наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9 в редакції від 1 вересня 2017 року, з урахуванням «Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу» ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного санітарного лікаря України від 14.08.2001 р. № 63 і погоджених Міністерством освіти і науки України від 05.06.2001 р., з урахуванням вимог Положення про групу продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.10.2009 р. № 1121.

1.2. Ця інструкція встановлює вимоги охорони праці перед початком, під час і після закінчення роботи вихователя ГПД (групи продовженого дня) у школі, а також порядок його дій і вимоги з охорони праці в аварійних ситуаціях.

1.3. Робочим місцем вихователя групи продовженого дня є кабінет початкових класів, обладнаний партами, стільцями, шафами, дошкою, ТЗН, їдальня, спортзал для учнів, спортмайданчик.

1.4. Вихователь групи продовженого дня відповідає за життя і здоров'я дітей, забезпечує доброзичливе відношення в групі між учнями, вимоги санітарних норм і правил особистої гігієни.

1.5. При прийомі на роботу, вихователь групи продовженого дня проходить вступний інструктаж з охорони праці, пред'являє медичну книжку з

відміткою допуску до роботи. Працювати вихователем групи продовженого дня може вчитель, який має педагогічну освіту, регулярно проходить 1 раз в 5 років курсову перепідготовку і має відповідні документи.

1.6. небезпечними факторами при роботі вихователем групи продовженого дня є:

- іонізація повітря;
- висока напруга в електричній мережі;
- технічні засоби навчання (ТЗН);
- психофізіологічні чинники, такі як підвищена напруженість уваги;
- інтелектуальні та психоемоційні навантаження.

1.7. Про всі неполадки в електропроводці, технічних засобах навчання, несправності сантехнічного обладнання, меблів та цілісності скла у вікнах в кабінеті, вихователь повинен повідомити заступнику директора по АГР, (адміністративно-господарської роботи) а у разі його відсутності на робочому місці – черговому адміністратору або заступнику директора з НВР (навчально-виховної роботи).

1.8. Вихователь повинен знати правила пожежної безпеки і вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками).

1.9. Вихователь повинен вміти надавати першу допомогу. У разі захворювання дитини чи нещасного випадку повинен негайно викликати медичного працівника.

1.10. Вихователь один раз на три роки проходить навчання з охорони праці з наступною перевіркою знань.

1.11. При виявленні несправності обладнання, устаткування, пристроїв та в разі нещасного випадку, який трапився в навчальному закладі, вихователь зобов'язаний повідомити директора школи, або іншу посадову особу.

1.12. За невиконання положень даної інструкції з охорони праці вихователь групи продовженого дня несе відповідальність відповідно до чинного законодавства України.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи вихователя групи продовженого дня

2.1. До початку роботи групи продовженого дня здійснити наскрізне провітрювання приміщення.

2.2. Перевірити справність шкільного обладнання, меблів. У разі несправності будь-якого обладнання, вихователь повинен повідомити про це завідувача господарською частиною і не користуватися ним.

2.3. Оглянути навчальну, ігрову зони, ігровий майданчик з метою усунення небезпечних факторів.

2.4. Підготувати всі необхідні для навчально-виховного процесу наочні посібники.

3. Вимоги безпеки під час роботи вихователів групи продовженого дня

3.1. Вихователь групи продовженого дня зустрічає дітей в кабінеті.

3.2. Під час використання технічних засобів навчання слід дотримуватись інструкцій з їх експлуатації та правил електробезпеки.

3.3. Не дозволяється використовувати джерела відкритого вогню (свічки, газові лампи та ліхтарі тощо), нестандартні електронагрівальні пристрої з метою опалення класних приміщень, використовувати електроплитки, електрочайник, кип'ятильники.

3.4. Перед проведенням екскурсії вихователь повинен ретельно обстежити ту ділянку природного оточення, куди будуть приведені учні, обрати безпечні місця, де відсутні небезпека нападу хижих, отруйних тварин (змій, павукоподібних, багатоніжок тощо); болота, трясовини тощо.

3.5. Під час проведення прогулянки тримати дітей у полі зору. Бути обережним, дивитися під ноги, щоб унеможливити падіння та травмування.

3.6. Якщо необхідно в будівлі школи йти по сходах, слід триматися правої сторони, бути обережним, не перестрибувати через сходинки.

3.7. По сходах вести дітей строем, чітко дотримуючись правого боку.

3.8. Регулярно провітрювати клас із зачиненими дверима.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи вихователя групи продовженого дня (ГПД).

4.1. Після закінчення роботи вихователь зобов'язаний перевірити стан приміщення, вимкнути всі електроприлади з електромережі.

4.2. Провітрити приміщення.

4.3. Проконтролювати прибирання кабінету.

4.4. Закрити вікна, кватирки, вимкнути світло, закрити приміщення та здати ключі у місце їх зберігання.

4.5. Повідомити директора школи, або іншу посадову особу про виявлені порушення з охорони праці.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях для вихователів групи продовженого дня.

5.1. При виникненні аварійних ситуацій в ГПД:

- зупинити заняття;

- повідомити адміністрації школи;

- надати першу допомогу, викликати швидку допомогу і повідомити батькам.

5.2. У разі виникнення пожежі вихователь повинен негайно організовано вивести учнів з приміщення навчального закладу згідно з планом евакуації, повідомити про це адміністрацію навчального закладу, викликати службу порятунку за номером телефону 101. При евакуації вихователю необхідно переглянути усі шафи, столи, де учні могли б заховатися, останнім вийти з приміщення класної кімнати, закривши щільно вікна і двері, щоб полум'я не поширювалось до інших приміщень.

5.3. При незначному загорянні слід негайно відключити електроприлади та загасити полум'я первинними засобами пожежогасіння, можна збити полум'я одягом, накрити мокрою тканиною.

5.4. Вогнегасники мають розміщуватися на стендах або пожежних щитах, про місце знаходження яких зазначається у планах евакуації зі шкільного приміщення.

5.5. У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, терористичного акту діяти відповідно до плану евакуації, Інструкції про порядок дій у разі загрози та виникнення НС терористичного характеру.

Перелік обов'язкової ділової документації

1. Журнал ГПД (ведення відповідних записів у даному журналі обов'язкове для кожного вихователя; директор школи або заступник з навчально-виховної роботи перевіряють правильність ведення журналу).
2. План роботи вихователя (складається на півріччя, узгоджується з заступником директора з навчально-виховної роботи).
3. Щоденний робочий план.
4. Графік зайнятості учнів у гуртках, секціях під час перебування на ГПД.
5. Заяви батьків про зарахування до ГПД.

Ігротека вихователя ГПД

УВАЖНІ ДОЛОНЬКИ

Мета. Узагальнити знання дітей про слова - назви істот та неістот.

Ігрова дія. Зараз ми потренуємо ваші долоньки.

Правила гри: вчитель називає слова - назви істот та неістот, учні мають «упіймати», плескаючи у долоні, ті слова, які відповідають на питання *хто?*

ТЕЛЕГРАФ

Мета. Формувати в учнів вміння визначати кількість складів у слові.

Ігрова дія. Зараз ми з вами будемо телеграфістами і передаватимемо слова до іншого міста (попередньо вчитель пояснює дітям, як працює телеграф).

Правила гри: вчитель називає учню слово, а той має відстукати по парті стільки разів, скільки складів у цьому слові. Усі інші - «контролери» - перевіряють правильність виконання завдання. Пізніше учні можуть грати самостійно в парах, даючи завдання один одному.

ЛАНЦЮЖОК

Мета. Вдосконалювати вміння дітей ділити слово на склади.

Ігрова дія. Вчитель показує учням ланцюжок (на малюнку або справжній), звертаючи увагу на те, як одне кільце з'єднане з іншим. Потім пропонує створити ланцюжок зі слів так, щоб вони з'єднувались однаковими складами.

Правила гри: клас ділиться на команди (за рядами). Кожній команді вчитель пропонує перше слово, а далі учні самостійно продовжують складати ланцюжок: миша - шапка - картина і т.д. На кожне правильне слово, яке називає команда, вчитель малює на дошці кільце ланцюжка. Якщо хтось помиляється або довго розмірковує, ланцюжок рветься. Перемагає команда, в якій він розірветься найменшу кількість разів.

ЧАРІВНА ПАЛИЧКА

Мета. Формувати в учнів вміння розрізняти окремі звуки у слові.

Обладнання: паличка зі сріблястого або золотистого паперу (чарівна).

Ігрова дія. Зла чаклунка зачарувала деякі предмети в нашому класі. Щоб їх розчарувати, потрібно правильно промовити всі звуки в назві цього предмета.

Правила гри: вчитель торкається якогось предмета в класі чарівною паличкою, а учні хором або по одному називають послідовно всі звуки в назві цього предмета.

ВПІЙМАЙ ЗВУК

Мета. Розвивати в учнів фонематичний слух, формувати вміння розрізняти м'які та тверді приголосні звуки.

Обладнання: фішки на позначення твердих та м'яких приголосних для кожного учня.

Ігрова дія. На початку слів «заховалися» неслухняні звуки. Спробуйте дізнатися, який саме звук «заховався», твердий чи м'який.

Правила гри: вчитель називає слова: *лялька, листя, сонце, сто, ніс, носоріг, тінь, тин*, а учні визначають, який звук на початку слова, і піднімають відповідні фішки.

ЛОТО В ПАРАХ

Мета. Формувати в учнів уміння виконувати звуковий аналіз слова.

Обладнання: предметні малюнки, фішки з умовним позначенням звуків для кожного учня.

Ігрова дія. Зараз кожний з вас стане шифрувальником і спробує зашифрувати слова за допомогою фішок.

Правила гри: на партах дітей розміщені предметні малюнки та фішки. Один учень кладе малюнок на парту, інший називає його та викладає з фішок звукову модель. Потім учні міняються ролями. Під час гри вчитель ходить між рядами та контролює правильність виконання завдання.

В навчанні грамоти можна використовувати також і наступні ігрові ситуації.

СКІЛЬКИ РЕЧЕНЬ

Учитель читає речення. Учні на пальцях показують, скільки речень у цьому тексті. Виграє той, хто менше припуститься помилок.

ЗЛОВИ П'ЯТЬ СЛІВ

Учитель називає п'ять слів (*наприклад: олівець, зошит, ручка, вчитель, навчання*) з тим, щоб учні зловили ці слова (плеснули у долоні) у реченнях, які він буде проказувати.

Речення можуть бути наступні:

- 1) Приведи усе до ладу, щоб були готові звання: олівець, ручка і зошит - все, що треба для навчання.
- 2) Бути чемним і привітним - пам'ятай це всюди й завжди. Як до класу входить вчитель, привітай, із місця вставши.
- 3) Сяє зірка на копрі. Ми з Олегом - шахтарі.
- 4) Засиніли проліски у ліску, у ліску.

(Гра розвиває увагу, привчає прислухатися до слів у реченні)

ЖИВІ СЛОВА

До дошки викликаю трьох учнів (це діти, які будуть виконувати роль слів), а іншим даю завдання скласти речення, в якому стільки слів, скільки дітей стоїть біля дошки.

За малюнком діти складають речення, наприклад: «Їжак несе яблуко». У викликаного учня запитую, в ролі якого слова він буде виступати (або діти самі собі вибирають слова із складеного речення). Класу даю завдання поставити слова в такому порядку, щоб вийшло складене речення.

Потім діти, які виконують роль слів, називають кожен своє слово по порядку, і всі чують речення, яке склали колективно.

ПОТЯГ

Дидактична задача: вправляти дітей в правильній артикуляції шиплячих і свистячих приголосних звуків.

Зміст. Як зачин використовується лічилка, яку вимовляє вчитель:

Паровоз кричить:

«Ду-ду

Я іду, іду, іду».

А колеса стукають

А колеса грюкають:

«Так-так-так

так-так-так!»

Якщо знаєш - подай знак.

Діти шикуються в колону, беруться за лікті і імітують рух потягу. Далі вчитель питає, а діти відповідають: «Як їде потяг? (Ч-ч-ч.) Як гуде паровоз? (У-у-у.) Як він випускає пару? (Ш-ш-ш)»

ПІДБЕРИ СЛОВА

Дидактична задача: закріплювати вміння виділяти в словах окремі звуки і визначати той, що розташовує звуків; поповнювати активний словник дітей.

Обладнання: вимпел для нагородження, прапорці.

Зміст. На дошці кресляться три драбинки. Вчитель пропонує дітям назвати слова з певним звуком. Викликається дитина з першого ряду. Якщо вона відповідає правильно, ставиться або малюється прапорець на сходинці драбинки. Потім викликається дитина з другого ряду, з третього. Той ряд, драбинка якого буде пройдена доверху швидше, одержує вимпел.

ХТО УВАЖНІШИЙ

Дидактична задача: розвивати фонемний слух дітей; формувати вміння чути в словах певний звук.

Обладнання: жетони.

Зміст. Діти, прослуховуючи коротку розповідь вчителя (або скоромовку), підраховують і називають слова, що починаються з певного звуку. Перемагає той, хто назве більше слів.

НОВОСІЛЛЯ У НЕЗНАЙКА

Дидактична задача: закріплювати знання дітей про призначення меблів і предметів домашнього побуту.

Обладнання: набори іграшкових меблів (або наочні картинки), лялька Незнайка, запрошувальні листівки.

Зміст. Незнайко одержав нову квартиру. Діти розглядають обстановку і допомагають Незнайкові правильно розставити меблі в кухні, спальні, їдальні, називаючи кожний предмет і пояснюючи його призначення.

ЩО У НАС Є?

Дидактична задача: закріплювати уміння класифікувати предмети за призначенням.

Обладнання: набори наочних картинок (взуття, одяг, посуд, інструменти тощо), фішки.

Зміст. Вчитель вимовляє узагальнююче слово, наприклад інструменти, діти вибирають з набору відповідні картинки (молоток, стамеску, шило і т. д.). Хто виконав завдання швидше за всіх, ставить картинки на полицку, називаючи інструменти, і одержує фішку. Вчитель пропонує інше узагальнююче слово.

ЩО ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНЕ?

Дидактична задача: конкретизувати знання дітей про предмети особистої гігієни і предмети побуту; вправляти в описі предметів за опорними словами.

Обладнання: предмети особистої гігієни і побуту (або наочні картинки).

Зміст. Діти розглядають і називають речі особистого користування (зубну щітку, гребінець, мило, рушник, носова хустинка і т. д.). Потім про який-небудь предмет вчитель загадує загадку-опис.

Далі подані ігри для ознайомлення з навколишнім світом, відповідно до тем уроків, на яких їх можна використати.

ХТО ДАЛІ ПРОЙДЕ

У грі можуть брати участь 5—6 учнів, решта — спостерігає. Учасники гри стають уздовж стартової лінії. Ведучий пропонує кожному пригадати найбільше назв дерев і кущів.

Зміст гри: кожен з учасників, йдучи (по черзі) вперед від лінії старту, повинен голосно вимовляти при кожному кроці назву дерева або куща. Зупинятися не можна. Як тільки учасник гри, зробивши крок, не назве дерева, він повинен зупинитися і присісти. В гру включається інший учень. Виграє той, хто пройде далі за всіх. Ведучий супроводжує кожного учасника і стежить, щоб він не сповільнював кроку.

Гра проходить дуже жваво. Вона тренує пам'ять дітей, допомагає запам'ятати назви дерев і кущів, які вони побачили під час екскурсії.

Тема. Про твій зовнішній вигляд

Мета. Формувати в учнів уміння стежити за своїм зовнішнім виглядом, викликати бажання бути охайними.

Обладнання: лялька, одяг для неї, гребінець, вологі серветки, магнітофон, м'ячик.

Ігровий задум. До нас у клас завітала Лялька-Нечепура. Допоможімо їй стати охайною.

Правила гри. Під музичний супровід учні передають один одному м'яч, коли музика затихає, той, у кого залишився м'яч підходить до ляльки і «допомагає» їй стати охайною. Розповідає, що потрібно зробити (розчесатися, переодягтися у чисте, вмитися) і сам виконує ті дії, які називає.

Тема. Рід, рідня, родина

Мета. Формувати в учнів уміння ласкаво звертатися до членів своєї родини.

Обладнання: зображення дитини.

Ігровий задум. Петрик (Марійка) дуже любить свою родину, але не вміє звертатися до них так, щоб їм було приємно. Давайте навчимо його (її) говорити ласкаві слова.

Правила гри. Клас поділено на три команди перша складає ласкаві слова про маму і тата, друга - про бабусю і сестру, третя - про дідуса та брата. Перемагає команда, яка складе найбільше ласкавих слів.

Тема. Праця батьків їхні професії

Мета. Узагальнити і систематизувати знання учнів про різноманітність професій та важливе значення кожної з них.

Обладнання: паперові зірочки, картки із зображенням різних професій.

Ігровий задум. До нас сьогодні прилітала фея і в декого на парті залишила чарівні сліди (зірочки). Вона попросила, щоб ці учні нагадали нам про професії, які ми розглядали сьогодні на уроці, а всі інші уважно слухатимуть, чи правильно виконується завдання феї.

Правила гри. Учні, які отримали сонечки (їх непомітно підклав учитель), по черзі витягують картку з професією і розповідають усе, що знають про неї, інші учні можуть доповнювати.

Виховні заходи

Виховна година для учнів 2-3 класів на тему:

Корисна їжа- запорука здорового життя

Мета: вчити учнів встановлювати взаємозв'язок між цінністю продукту й фізичним розвитком; продовжувати формувати вміння правильно обирати продукти, знати складові продуктів; виховувати навички культури й гігієни правильного харчування.

Обладнання: малюнки продуктів, овочів , фруктів.

ХІД БЕСІДИ

1.Проблемні питання.

— Для чого людина їсть? Від чого залежить здоров'я людини?

2.Розповідь вчителя.

— Здоров'я людини залежить не тільки від спадковості, способу життя людини, навколишнього середовища, але й від правильного й повноцінного харчування.

Давньогрецький філософ сказав: *«Ми живемо не для того, щоб їсти, але їмо для того, щоб жити».*

Харчування — обов'язкова умова для нашого життя. Без їжі людина не може існувати, з їжею ми отримуємо поживні речовини, необхідні для роботи мозку, серця, легенів, м'язів та інших органів. А ще здоров'я залежить від того, наскільки ретельно ми пережовуємо їжу, як швидко і часто їмо. Отже, щоб бути здоровим, необхідно знати правила харчування. Раціональне харчування — одна з головних складових здорового способу життя. А що таке «раціональне» харчування?

Це правильно організоване й своєчасне постачання організму добре приготовленої і смачної їжі, яка містить оптимальну кількість різних поживних речовин, необхідних для розвитку та діяльності.

«Хто до ста років хоче жити, той правильно їсти повинен вміти»,— говорить народне прислів'я.

3. Питання для обговорення.

— Давайте згадаємо все, що знаємо про харчування.

- Скільки разів на день слід їсти?
- Якою повинна бути їжа?
- Чому важливо дотримуватись режиму в харчуванні?
- Як потрібно їсти?

4. Складання правил харчування (на дошці, колективно).

- Їсти потрібно 4 рази на день в один і той же час, потроху.
- Їжа повинна бути різноманітною і складатися з різних продуктів.
- Їсти потрібно правильно, ретельно пережовуючи. Нехтування цим правилом спричиняє шлунково-кишкові захворювання.
 - Під час їжі не можна відволікатися, займатися іншими справами. Це знижує апетит й погіршує засвоєння продуктів.
 - Не можна переїдати. Переїдання — причина багатьох захворювань.

5. Розповідь вчителя про корисну їжу.

Що означає «правильно харчуватись? Яка їжа для людини корисна? Що необхідно їсти, щоб бути здоровим?

— У природі не існує якогось одного продукту, який би міг задовольнити потреби організму людини в цих поживних речовинах. Ось чому лише комбінація продуктів може забезпечити організм всіма необхідними речовинами.

Що ж потрібно нашому організму для життя? Які поживні речовини?

Для нормального розвитку і життєдіяльності нашому організму потрібні білки, жири, вуглеводи, мінеральні солі, вітаміни, мікроелементи і звичайна вода. Яку роботу виконують вони в нашому організмі?

Білки — це будівельний матеріал для нашого тіла. Наші м'язи, кров, внутрішні органи, волосся, нігті й шкіра — це все білки.

Якою буде людина, якщо в її організмі бракуватиме білків?
(Гальмування росту людини, слабкість м'язів, відсутність захисту організму від навколишнього середовища.)

Жири — джерело енергії.

Вуглеводи — забезпечують нормальну роботу м'язів, серця й печінки.

Вітаміни — органічні речовини, які надходять з їжею до організму людини; необхідні для нормального обміну речовин і життєдіяльності.

Мінеральні речовини беруть участь у створенні й укріпленні кісток людини.

6. Які продукти корисні для людини?

(На дошці знаходяться малюнки, на яких зображені різноманітні продукти. Вчитель пропонує дітям обрати ті, які, на їх думку, найкорисніші)

помідор	тістечко	морозиво
яблуко	сир	риба
лимон	петрушка	цукерка
батон	ковбаса	каша
масло	олія оливкова	капуста
сметана	яйце	огірок

— Вітаміни потрібні для нормального росту й розвитку дитячого організму.

Вітамін А сприяє росту, допомагає нормальному зору. Його багато в моркві, маслі, сирах, помідорах, зеленій цибулі, риб'ячому жирі.

Вітамін В потрібен для розумової й фізичної праці, поліпшує травлення. Він є у житньому хлібі, горосі, квасолі, м'ясі.

Вітамін С запобігає простуді, поліпшує кровообіг, сприяє росту, укріплює зуби. Його міститься багато в капусті, картоплі, помідорах, цибулі, часнику, лимоні, шипшині.

Вітамін Д зміцнює кістки. На нього багатими є молоко, печінка, риб'ячий жир.

— Правильно вчиняє дитина, яка вживає тільки ті продукти, які їй до вподоби?

— Чи потрібно повністю відмовлятися від масла, м'яса, шоколаду?

Висновки. Продукти потрібно вживати різноманітні, щоб збагатити свій організм вітамінами, необхідними для нормального росту і розвитку

свого організму. Більш корисними є овочі й фрукти. Їх можна вживати у великій кількості. Вживання деяких продуктів слід обмежити. Це цукор, жири, сіль, м'ясо, вершкове масло, цукерки.

7.Гра «Відгадай корисний овоч або фрукт».

- І печуть мене, і варять, і їдять мене, і хвалять. *(Картопля)*
- Сидить дівчина в коморі, а коса її надворі. *(Морква)*
- Кругленька, та не сонце, біла, та не папір, з хвостиком, та не миша. *(Пінка)*
- Без вікон, без дверей повна хата дітей. *(Огірок)*
- Зозуляста, сріблиста, сорочок наділа триста. *(Капуста)*
- Хто цей овоч роздягає, той сльози проливає. *(Цибуля)*

8.Гігієна споживання їжі.

Складання з учнями корисних звичок, якими необхідно користуватись під час їжі.

- Перед їжею помий руки з милом.
- Дотримуйся режиму харчування.
- їж повільно, ретельно пережовуй їжу.
- Не розмовляй під час їжі, не дивись телевізор.
- Після вживання їжі прополощи рот водою, помий руки.

9.Запитання для повторення.

- З яких поживних речовин складається наша їжа?
- Чому потрібно їсти тільки свіжу їжу?
- Навіщо на продуктах ставиться дата виготовлення й термін зберігання?
- Чи можна пити сиру воду?

10. Складання учнями меню продуктів для шкільної їдальні на один день (групова робота).

Година спілкування

«ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ВВІЧЛИВОСТІ ТА ДОБРОТИ»

Мета: розширити словник мовленнєвого етикету учнів, виробляти навички культури спілкування з дотриманням правил етикету; виховувати почуття дружби та взаємодопомоги.

Хід виховної години

I. Організаційний момент.

- Добрий день! Я дуже рада бачити вас і ваші усміхнені очі! Діти, сьогодні на вас чекає подорож до країни Ввічливості та Доброти. Перш ніж вирушити у подорож, що ми повинні зробити?

(Привітатися)

Отже, давайте привітаємось словами з пісні «Добрий день».

Треба дружно привітатись:

«Добрий день».

Дружно й голосно сказати:

«Добрий день».

Вліво, вправо поверніться,

Туди, сюди посміхніться.

«Добрий день». *(Тричі)*

II. Мотивація діяльності учнів.

Оголошення теми та мети заняття.

- Діти, ми отримали листа від професора Будьласка. Він залишив нам карту країни Доброти та Ввічливості, а також листа до вас. Чи бажаєте ви помандрувати до цієї країни? Як же туди дістатися? Про це ми дізнаємось з листа професора Будьласка.

«Любі діти!

Шлях у мою країну буде нелегким, та його треба подолати. Сподіваюся, що ви зможете отримати ключ від країни Ввічливості та Доброти.

Зупиняючись на кожній станції, ви будете отримувати частину ключа, а в кінці подорожі ви зможете скласти з цих частин ключ від країни Ввічливості та Доброти. Бажаю успіхів! »

(Ключ намальований на картоні і розрізаний на 5 частин).

-Отже, вирушаємо в подорож!

Перша зупинка « Острів добра».

- Діти, а що таке доброта? (*Відповіді учнів*).
- А як ви думаєте, яких людей називають добрими? (*Відповіді учнів*).

Добрий – це людина, яка робить добро іншим, чуйна людина.

Гра « Промінчик Добра».

-В кожному з нас є маленьке сонечко. Це сонце- ДОБРОТА. Доброта, як сонечко осяює своїми промінчиками і дарує людям тепло, турботу і увагу.

-Я промінчиком сонця буду торкатися до вас, а ви мені повинні розповісти, яку добру справу ви зробили за останній час.

- Молодці, діти, бачите, як багато добрих справ ви зробили.

(*Діти отримують першу частину ключа*).

Друга зупинка « Алея чемних людей».

- Діти, ви знаєте, які слова називають « теплими»? (*Учні називають слова. Учитель вивіщує таблицю «Чарівні слова»: Доброго ранку! Доброго здоров'я! Добрий день! Будь ласка! Вибач! Спасибі! Дякую! Прошу! Даруйте!*)
- Молодці! Ви назвали багато «теплих» слів. Давайте ще раз їх прочитаємо.
- Сподіваюся, ви будете завжди користуватися ними і правильно їх писати.

(*Діти отримують другу частину ключа*).

Третя зупинка «Містечко вихованих людей».

(*На дошці демонстраційний матеріал*).

- Кого ви бачите на цьому малюнку? (*На малюнку дівчинка, яка прийшла у магазин*).
- Що вона хоче купити? (*Варіанти відповідей учнів*).
- Що хоче запитати хлопчик? (*Він хоче запитати, котра година*).
- Яке речення можна скласти до першого малюнка? (*« Добрий день! Дайте мені, будь ласка, хліб і батон»*).

- Яке речення можна скласти до другого малюнка? («Доброго ранку! Вибачте, скажіть, будь ласка, котра година? Дякую»).
- Молодці! Запам'ятайте, щоб люди вас поважали, слухали, дотримуйтесь золотого правила: ставитися до людини треба так, як би ви хотіли, щоб ставилися до вас.

(Учні отримують третю частину ключа).

Четверта зупинка « Галявина відпочинку»

- А зараз трішечки відпочинемо на казковій галявині.

Гра «Злови «чарівне слово».

- Я попрошу вас виконувати завдання тоді, коли я назву «чарівне слово».

Встаньте, будь ласка!

Підніміть руки вгору!

Будьте ласкаві, поплескайте в долоні!

Потупотіть ніжками!

Пострибайте, будь ласка!

Будьте люб'язні, руки перед собою!

Кроком на місці руш!

Опустіть руки, будь ласка!

Будьте добрі, нахиліть голову вліво!

Нахиліть, будь ласка, вправо!

Вперед! Назад!

Будьте люб'язні, сядьте на свої місця!

- Молодці, дітки! Гарно справились і з цим ігровим завданням.
(Учні отримують четверту частину ключа).

П'ята зупинка « В гостях у вихованих звірят»

Довгі вуха, куций хвіст,
Невеличкий сам на зріст.(Зайчик)

По діброві він блукає,
Мед, малинку там шукає,
А прийде зима - в барліг
Він заляже на нічліг.
В сні сопітиме малятко,
Волохате...
(Ведмежатко)

- Придумайте сценку про цих звірят.
- Що робили зайченята в полі? (*Вони збирали гриби. Назбирали повний кошик*).
- А хто проїжджав на велосипеді? (*На велосипеді їхав ведмедик. Він ненароком перекинув кошик з грибами.*)
- Складіть діалог між звірятами.
 - Доброго дня, зайченята!
 - Ой, що ти наробив?
 - Я не побачив кошика, вибачте!
 - Як же тепер бути?
 - Дозвольте мені позбирати гриби.
 - Ми тобі допоможемо.

(*Слухаємо декілька складених діалогів*)

- Я думаю, що ви будете чинити так само, як ці звірята.
Будете доброю та вихованою людиною у будь-якій ситуації.

(*Діти отримують п'яту частину ключа*).

III. Підсумок виховної години.

- Діти, подивіться, чи повністю ви склали ключ. Тепер ви маєте ключ від країни Ввічливості та Доброти і можете відчинити її.
- Ви здолали всі перешкоди, пройшли складний шлях і тепер ви - жителі цієї чудової країни.
- А це означає, що ви отримуєте звання ввічливих, вихованих, добрих. Сподіваюся, що в майбутньому ви залишитеся такими.

(*Вручення посвідчення ввічливих людей*)

Клубна година

Корисні дарунки щедрої землі

Мета: Розширювати уявлення дітей про дарунки щедрої землі; про взаємозв'язок людини з природою; закріпити знання дитини про народні традиції лікування рослинами, використовуючи засоби народної творчості; познайомити дітей з часом збору різних цілющих рослин, правилами їх заготівлі. Розвивати зв'язне мовлення. Виховувати екологічну культуру, шанобливе ставлення до природи, любов до рідного краю.

Хід заняття

Вчитель: Діти, сьогодні ми з вами поговоримо про дарунки щедрої землі. Ви знаєте багато різних рослин, їх цілющі властивості, але багато з них знаходиться під загрозою зникнення. Які саме – не знаю і я, але є така людина Травознай, яка все знає про рослини. Але як його знайти?

Голос: А я знаю, де знайти Травознаю.

- Ой, хто це? Давайте пошукаємо, хто говорить.

(Знаходимо вербову гілочку).

Вчитель: Це – чарівна гілочка. Вона говорить людським голосом.

Гілочко, проведи нас до Травознаю.

Гілочка: Якщо діти відгадають з якого я дерева, розкажуть все, що знають про мене, тоді я й проведу їх до Травознаю.

Діти: Це – гілочка верби. Вербу люблять і шанують в Україні. Вона завжди росте біля води, очищує її від різних домішок, тому на дно криниці клали вербові дощечки. Вербові гілки вивішували на воротах дому, вважаючи, що вони відганяють злих духів. На вербну неділю освячували вербу в церкві, а потім били домашніх, примовляючи:

Не я б'ю, верба б'є,

За тиждень – Великдень.

З'їдені ранньою весною сережки верби уберегали людину від лихоманки і зубного болю, а з'їдені котики – від ангіни.

Вчитель: Діти, давайте скажемо вербовій гілочці, які ми знаємо прислів'я.

Де верба, там і вода.

Де криниця – там і вербиця.

Не рубай вербу – накличеш біду.

Де срібліє вербиця, там здорова водиця.

Верба: Як багато ви знаєте про мене, милі діти. Я обов'язково покажу вам дорогу до Травозная. Шлях буде дуже важкий. Ви повинні згадати все, що знаєте про рослини та їх цілющі властивості. Чи готові ви до такої мандрівки?

Вчитель: Подивіться, діти, гілочка закрутилася, затанцювала в руках.

Нам пора в дорогу.

Сонце в мандрівку

Нас закликає

І про дорогу оповіщає.

Йдіть, мої любі,

Під ноги дивіться,

Травам і квітам

Ніжно вклоніться.

Несіть же їм ласку

У кожній долонці

Разом з промінням

Веселого сонця.

Хай же мандрівка

Казкою стане,

Про неї розкаже

Татові й мамі.

(Перехід до залу, який оформлений у вигляді лісу. Чути спів пташок, запах хвої).

Вчитель : Погляньте, яка гарна галявинка: і гриби ростуть, і квіти. Послухайте, як гарно співають пташки, пахне хвоя. До Травозная ми прийдемо з подарунками. Гілочко, на що ти нам вказуєш?

(Гілочка вказує на листок мати-й-мачухи. Під листочком записка: «Хай діти розкажуть, хто я, чому так називаюсь і як мною лікуються»)

Діти: Це – листочок мати-й-мачухи. З однієї сторони він холодний, як зла мачуха, а з другої – м'якенький, теплий, як матінка рідненька. Його відваром лікують кашель.

Вчитель: А хто розкаже легенду про цю рослину?

- Жили колись чоловік та жінка. І була в них донька. Одного разу захворіла жінка та й померла, а батько одружився вдруге. Незлюбила зла мачуха дівчини. Найменшої зачіпки шукала, щоб докоряти, лаяти. Поїхав чоловік в поле, а зла мачуха почала бити, лаяти дівчину і вигнала нещасну з дому. Побрела дівчина темрявою, боязно, холодно їй було. Спіткнулась вона об камінь і впала. Кашель почав роздирати груди, дихати не давав.

Раптом вона почула голос матері: «Доню, моя люба, підійди до мене». Підвелась дівчина і побачила свою неньку, яка простягла їй жовту квітку з великим, круглим листям, заварила дівчина напій і видужала. А цю квітку люди назвали мати-й-мачухою.

Вчитель: Злилися в цій рослині любов і ніжність рідної матері зі злобою лютої мачухи.

Мати-й-мачуха

Їжачок (*вискакує*). Добрий день, діти! Мене до вас із загадкою прислав Травознай.

На просторах поля золотого
Сині зірочки тремтять.
Мов шматочки неба голубого
Виграють, виблискують, горять.

Діти: Це – волошка. Цілющі властивості її містяться у ніжних квітках. З навару пелюсток роблять примочки при хворобі очей. Очі порівнюють із квіткою.

Їжачок: А які ви знаєте, легенди, прислів'я про волошку?

- Де волошки, там хліба трошки.

Легенда. Якось небо дорікнуло колоссю хлібного поля, мовляв, усе, що є на землі вдячне йому, небові: квіти посилають свій аромат, ліси – таємничий шепіт, птахи – спів, тільки колосок не складає йому подяки, хоча саме небо напуває коріння життєдайним дощем.

- Навпаки, ми дуже вдячні тобі, - сказало колосся. – Бо прикрашаємо поле морем зелені. А в інший спосіб не можемо виразити тобі вдячність.

- Гаразд, - відповіло небо, - якщо ви не можете піднятись до мене, я зійду до вас.

І небо наказало землі виростити серед колосків сині квіти – часточку самого неба. Відтоді стебла хлібних колосків, при кожному подиху вітра, нахиляються до посланців синього неба – волошок і нашіптують їм ніжні слова любові.

Їжачок: Дякую вам, діти, а мені зараз треба поспішати – готуватись до сну.

До побачення!

Вчитель: -Але де ж Травознай?

-Агов, Травознаю, ми прийшли до тебе.

(З-за дуба з'являється Травознай)

Вчитель: Дякуємо тобі, гілочко, що привела ти нас сюди.

Травознай: Добрий день, діти! Чекав, чекав я на вас, а ви щось забарились.

Вчитель: Наші діти знають багато цілющих рослин, але не знають, які з них знаходяться під загрозою зникнення. Допоможи нам, Травознаю, щоб ми запам'ятали, які рослини треба берегти.

Травознай: Ще я хочу перевірити, діти, ваші знання про рослини.

Екологічна ситуація.

Оленка побачила багато гарних конвалій. Білі, запашні квіти вабили до себе.

- Які гарні! - вигукнула дівчина. - Я подарую їх мамі. Оленка швиденько нарвала великий букет квітів і понесла мамі. Але мама насварила дівчинку. Як ви думаєте, чому?

(Обговорення)

Травознай: А зараз відгадайте загадку, яку мені залишив Їжачок.

За хатою у садочку,

У зеленому віночку,

Та в червоних намистах

Стоїть пава молода.

І збігають всі діти,

Щоб на неї поглядіти!

За намисто кожен – смик

Та й укине на язик. **(Калина)**

-А хто ще знає загадки, віршики, прислів'я про калину?

Загадки.

Сидить півень над водою з червоною головою.

Серед ліса червоне плаття висить.

Навесні білим цвітом, восени – червоним плодом.

І не дівчина, а червоні стрічки має. **(Калина)**

Прислів'я та приказки.

Заливається, як соловейко на калині.

Пишна та красива, мов червона калина.

Щоки червоні, мов кетяги калинові.

Травознай: А які ж цілющі властивості калини?

Діти: Цвітом калини лікують кашель, ягодами – животик, ангіну, простуду.

Свіжу зрізану кору кладуть на кровоточиві місця.

Травознай: Діти, ось подивіться, що ще є в моїй торбі (діти дістають ромашку) Скажіть, що це за рослина, як нею лікуються.

Діти: Це – ромашка. Її заварюють і п'ють, коли болить животик, нею умиваються, купуються у її відварі.

Помандруйте в поле, в гай –

Трав і квітів там розмай.

І у цьому розмаїтті

Ви знайдете безліч ліків.

Як зустрінуться вам, друзі,
Запашні ромашки в лузі,
Не забудьте їм вклонитись
Й пелюсток рососою вмитись,
Бо ромашкові відвари –
То найкращі ліки-чари.

Травознай: Молодці, діти, відгадали. А спробуйте ще цю рослину відгадати. Аромат цієї рослини люди здавна любили. Вважалося, що вона покращує настрій, сприяє поживленню розмови, тому ще в давні часи в Греції зали зрошували водою з цією рослиною. Вона лікує животик, укріплює сон. Понюхайте її. Це м'ята.

Травознай: Бачу, діти, що ви теж любите природу і знаєте її не гірше, ніж я. Рослини – наші зелені друзі. Вони нас годують, одягають, зігрівають, лікують. Наша земля славиться своєю природою. І чи будуть рослини збережені, залежить від усіх нас. Щоб рослини приносили користь і не зникали, треба вміти їх збирати і зберігати.

Масовий збір чарівних трав проводиться серед літа, в переддень свята Івана Купала. Цвітіння рослин збігається із цим святом. Люди бережно відносились до рослин як до цілющої сили. Корені рослин збирали восени (лопух), насіння – коли достигне (шипшина бузина), кору – навесні, коли йде сік (дуб). Збирають у суху погоду, сушать на горищі, під дахом, але не на сонці.

-А зараз я хочу подарувати вам Червону книгу нашої області. До неї занесені рідкісні рослини, птахи, тварини, які треба зберегти.

В Червону книгу ми занесли
Світ неповторний та чудесний,
Що поступово вимирає,
Давно рятунку в нас благає.
Невже в майбутньому на світі
Не будуть квітнуть дивні квіти?
Конвалії й фіалки ніжні,
І вісник березня – підсніжник?
Невже ми більше не побачим,
Як сон-трава росою плаче?

Троянда степу, квітка мрії,
Мак – цвітом землю не зігріє?
Ми – всі господарі природи.
То ж збережемо її вроду!

Вчитель: Дякуємо тобі, Травознаю, за цінний подарунок. А наші діти для тебе зібрали гриби. Візьми на згадку про зустріч з нами.

Травознай: А де ж моя вербова гілочка? Зараз я змахну тричі вербовою гілочкою і на вас у світлиці буде чекати сюрприз (діти отримують сувеніри- пам'ятки про цілющі рослини) .

До зустрічі!

**Сценарій
конкурсно-розважальної
програми
"Ну-мо, дівчатка"**

(Вихід хлопчиків)

Хлопчик 1. Здрастуй, березень наш крилатий,
Перший місяць весни, теплий день.

Хлопчик 2. Здрастуй, 8 Березня,
свято всіх жінок та дівчаток!

Хлопчик 3. Сьогодні ми любих дівчаток вітаєм
Із днем весни та краси,
І побажати щиро хочем,
Щоб завжди гарними були ви.

Хлопчик 4. Вже заспівали дзвінко так води,
Вже проліски найперші розцвіли.
В цей чудовий день хлопчики нашого класу
Вам вітання щирі принесли.

Хлопчик 5. Дорогі наші дівчатка!
Зі святом вас вітаємо
І усякого добра
Щиро вам бажаємо!

Хлопчик 6. Щоб були ви здорові, гарні,
Вчилися на відмінно.

Хлопчик 7. А ще бажаємо ми вам
Стати подругами нам.

Хлопчик 8. Щоб у класі всі здружились,
А не бились і сварились.

Хлопчик 9. Щоб ходять могли ми разом
На прогулянку у сквер.

Хлопчик 10. Бути джентльменами
Дружно обіцяємо тепер!

(Хлопчики говорять по 1 слову):

Отже, милі дівчатка, будьте завжди красиві, неповторні, ніжні, добрі, лагідні, загадкові, щасливі, чарівні, здорові...

Вчитель. Сьогодні ми зібралися, щоб побачити таланти наших дівчаток, оцінити їх чарівність, артистизм, гумор, винахідливість. І в цьому нам допоможуть справжні експерти.

Представляємо вельмишановних членів журі:

- 1.
- 2.
- 3.

- Бажаю, щоб у нашій грі перемогла дружба.

Не було сліз, розчарувань, а свято супроводжувалося посмішками та успіхом!
З цією метою наші дівчатка об'єдналися у 3 команди

Весна – це квіти, квітами прикрашений наш клас і команди обрали собі весняні квіточки в назви.

1. Конкурс – “Візитка”.

1 команда – “Підсніжник”

2 команда – “Крокус”

3 команда – “Барвінок”

ЗРАЗОК (дівчата самостійно готуються до “Візитки”)

Команда "**Підсніжник**" у нас,
Ну звичайно - вищий клас.
Ми розумні та кмітливі,
Дружні, вправні та сміливі!

П - працелюбні
Р - розсудливі
О - організовані
Л - людяні
І - ініціативні
С - самостійні
О - охайні
К - креативні

Наша команда “Крокус”
Ми веселі та кмітливі,
Товариські та зичливі.
В дружбі – вірні і щирі,
Жити любимо у мирі.

К - креативні
Р - розумні
О - організовані
К - кмітливі
У - унікальні
С - серйозні

Ми - команда "Барвінок",
Все робим залюбки,
Граємо, співаємо
І перемагаємо!

Б - балакучі
А - артистичні
Р - рішучі
В - ввічливі
І - інтригуючі
Н - неповторні
О - оптимістичні
К - кмітливі

2. Конкурс - “Художник”.

З зав’язаними очима намалювати квіточку з п’ятьма пелюстками (якщо учасників у команді більше, то пелюсток більше).

3. Конкурс - “Красномовець”

Дівчаткам треба обрати по одному хлопчику і за 1 хвилину навчити їх скоромовки. Далі кожен хлопчик за відповідну команду дівчаток розповідає вивчену скоромовку.

1. Дзижчить над житом жвавий жук, Бо жовтий він вдягнув кожух.
2. Жовтий жук купив жилет, Джемпер, джинси та жакет.
3. Бобер на березі з бобренятами бублики пік.

В цей час вчитель проводить конкурс для хлопчиків “Вгадай мультфільм”.

4. Конкурс - “Кулька з сюрпризом”.

По команді швидко лопнути кульку, дістати папірець, прочитати завдання і виконати його. Кожна учасниця отримує кульку із завданням.

Підсніжник	Крокус	Барвінок
Присісти 10 разів	Підстрибнути 10 разів	Підстрибнути на одній нозі 10 разів
Розказати віршик	Розказати чистомовку	Розказати приказку
Заспівати фрагмент пісні у якій є слово “квіточка”	Заспівати фрагмент пісні у якій є слово “мама”	Заспівати фрагмент пісні у якій є слово “весна”
Танцювати 15 секунд під пісню “NK - ELEFANTE”	Танцювати 15 секунд під пісню “Luis Fonsi - Despacito”	Танцювати 15 секунд під пісню “PSY - Gangnam Style”
Назвати продукти для приготування салату “Шуба”	Назвати продукти для приготування салату “Цезар”	Назвати продукти для приготування салату “Олів’є”

5. Конкурс - “Намисто”.

Командний конкурс на швидкість. Кожна учасниця нанизує певну кількість (залежить від розміру) намистин на нитку, потім зв’язують в одне намисто.

6. Конкурс. - “Ласунка”.

З 5 представлених цукерок впізнати їх назви (кожній учасниці по цукерці). Дівчаткам зав’язують очі і дають скуштувати цукерку.

7. Конкурс - “Салон краси”.

З зав’язаними очима нафарбувати подрузі вуста помадою. У кожного має бути своя помада і вологі серветки.

~~~~~

Вчитель. Дівчатка, ви всі чудово впорались із завданнями. Тепер час вам відпочити. Прошу вас сідати і насолоджуватись музичним сюрпризом від наших хлопчиків.

(Журі в цей час підраховує бали.)

Слово надається вельмишановним членам журі. Оголошення результатів.

Вчитель. Молодці, дівчатка!

Ще раз вас зі святом!

Хай у всіх нас

Все буде гаразд!

Будьте щасливими,

Та частіше посміхайтесь!

"ДЕНЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ"

Мета: ознайомити учнів із традиціями святкування Дня Святого Миколая в Україні; розширити кругозір дітей про Святого Миколая; розвивати пам'ять, увагу, творче мислення, вміння робити висновок; залучати дітей до духовних надбань нашого народу; виховувати повагу до всіх хто творить добро.

Матеріал до заняття: зображення святого Миколая, сніжинка, малюнок-розмальовка галявини з деревом, зірочки, прикмети, загадки, легенди, мультфільм «Різдвяна казка» (про святого Миколая).

Хід заняття

– Сьогодні в нас заняття буде дуже цікаве та веселе. А почнемо ми його із загадок.

1.Загадки

Особа ця чарівна
І красуня неземна.
Білим пухом все вкрива,
Називається ...(зима)

Взимку хто, Скажіть мені,
Малює квіти на вікні? (Мороз)

Росте вона зимою
Донизу головою
Тоненькою,
Прозорою,
Біло-голубою.
(Бурулька)

2.Бесіда про свята

– Скажіть, а які зимові свята ви знаєте?

(Новий Рік, Різдво Христове, День збройних Сил України (6 грудня), День Святого Валентина, Стрітєння, Варвари, Миколи, Андрія тощо).

Давайте відгадаємо загадку:

Цей добрий чоловік

У грудні, раз у рік

До хати завітає,

Чемних дітей вітає,

Дарунки залишає.

– Правильно. Це Святий Миколай. А що ви знаєте про це свято? (відповіді дітей)

– Сьогодні ми святкуємо Свято Миколая. Адже, 19 грудня православні люди всього світу святкують день Святого Миколая Чудотворця.

– Свято Миколая прийшло до нас з тих часів, коли люди увірували в єдиного Бога Ісуса Христа. Майже 2000 років тому, у невеличкому містечку під назвою «Мири», мешкав хлопчик на ім'я Микола. Батьки малого Миколайчика померли дуже рано, залишивши хлопчині чималу спадщину. Виховували Миколая хороші люди, тому він виріс добрим, щирим та мав багато інших гарних рис характеру.

Дивлячись на інших людей, які не мали достатньо грошей, щоб гарно вдягатися, їсти ласощі, вирішив Миколай роздати своє бідним людям, а насамперед – їхнім дітям. Частенько набивав хлопчик мішки всіляким одягом, їжею, іграшками, іншими дарунками і ночами розносив їх бідним дітям, залишаючи біля дверей.

Тому святий Миколай є покровителем дітей, а також подорожуючих та моряків. Адже в скрутну хвилину люди йому моляться.

(На дошці вивішені малюнки дітей на тему: «Яким я уявляю Святого Миколая?»)

- Ви намалювали багато гарних малюнків зі святим Миколаєм, вони вивішені на дошці. А ви хочете дізнатися як він виглядає на іконах? Я маю три ікони святого Миколая. На кожен ряд я кладу по 1-ій іконі святителя. Ви роздивляєтеся Святого Миколая і передаєте на іншу парту, а учні на останній парті, коли подивляться, принесуть мені і покладуть на стіл.

- Діти, ви любляете мультфільми?

Давайте переглянемо мультик про святого Миколая. Мультфільм «Різдвяна казка»).

- Вам сподобалось? А що найбільше?

- Що нового ви дізналися переглянувши цей мультфільм?

- А кому з вас святий Миколай залишив подарунки в цьому році?

- За народними повір'ями саме в цей день Микола Чудотворець спускався на землю з небес і обходив весь світ, допомагаючи знедоленим і відновлюючи справедливість.

3. «Дерево доброти»

Ви любите ігри?

- Ви робили багато добрих справ у цьому році?

- Тож давайте зіграємо в гру. У мене є сніжинка. Кому її дам, той повинен розповісти про свою добру справу.

Зараз ми зіграєм в гру,

але гру цю не просту.

Ми сніжинку тут ось маєм,

про добру справу розповідаєм.

- Хто з учнів отримав сніжинку називає свої добрі справи.

- А зараз вам розкажу легенду. Про світлу й добру, чуйну й щирю, людину, яка всім допомагає. Це наш святий, чудовий Миколай.

4. Легенда про Святого Миколая

ЛЕГЕНДА ПРО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

- Св. Миколай – Чудотворець на небі не сидить, а тут, на землі, людям допомагає. Не те, що Касян – за панича вбрався і до Бога пішов на людей жалітися: «Вони,- каже,- Миколая шанують, почитають. На його ім'я церкви будують, а мене й не згадують!»

Бог вислухав Касяна та й каже до янголів: «Покличте мені Св. Миколая. Скажіть, щоб зараз прийшов!»

-Нема його на небі!- кажуть янголи.

-А де ж він ?

-Пішов на Чорне море людей рятувати! «Почекай,- каже Бог до Касяна,- прийде Св. Миколай, тоді поговоримо».

За якийсь час Бог знову посилає янголів за Св. Миколаєм.

-Нема його, – кажуть янголи, – на землі людей від пожежі рятує!

Втретє посилає Бог янголів за Св. Миколаєм.

-Нема його,- кажуть янголи,- він кайдани розбиває, козаків з турецької неволі визволяє!

- Аж за четвертим разом з'явився Св. Миколай перед Богом: в старій свиті, мотузком підперезаний, чоботи і руки в болотній грязі.

-Де ти був ?- запитав Бог. А Св. Миколай йому й відповідає:

-Помагав мужикам воза з багнюки витягувати!

-Ось бач, – каже Бог до Касяна,- за що його люди шанують?! Він на небі не сидить, на землі діло робить, а ти паном одягнувся і тут, на небі, кутки обтираєш. Іди геть від мене!.. Будуть тебе люди боятися, але не будуть шанувати.

(Касян – це також святий, але він негативний. Бо він не любив допомагати бідним людям, лінився, заздрихав всім.)

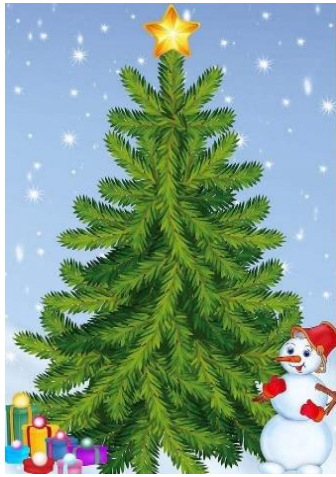
– Хто допомагає людям, які опинилися в біді?

– А що вам найбільше запам'яталося з легенди, яку я вам розповіла?

5.Гра-конкурс «Деревце доброти та милосердя»

(На дошці ялінка, на столах у дітей кольорові кульки; діти пишуть яку добру справу вони робили)

- Подумайте одну мить, чи зробили ви у житті якусь хорошу справу? І яку саме?

- Приклейте до нашої ялинки – іграшку та розкажіть про свою добру справу.

- Ось яке гарне наше деревце! Ви ще зробите безліч хороших справ і наше деревце стане ще пишніше.

6.Ознайомлення з правилами добра

- А ще діти, щоб самому бути щасливим, треба бережно, сердечно і чуйно торкатися серця інших людей. Послухайте «Правила добра».

«Правила добра»

Щоб добрим чоловіком стати,
Потрібно правила добра всім знати.
Найперше з правил цих чудесних
Уміння бути добрим, чесним.

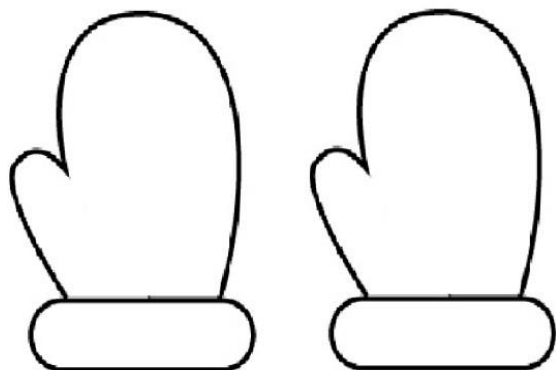
А друге правило таке:
Шануй ти маму й тата,
Люби сестер, братів, людей,
Добро сам будеш мати.

А третє правило просте,
Щоб мати серце золоте
Зла на людей ти не тримай,
Учителів не забувай.

Ці правила виконувати мусиш,
Тоді закону доброти ти не порушиш.

7. Рукавичка для Миколая

- Діти, пропоную вам виготовити віночок з рукавичок для Миколая. Зараз ви отримаєте шаблон рукавички. Обведіть його на кольоровому картоні та виріжте. Прикрасьте рукавичку за власним бажанням. Далі діти утворюють віночок з рукавичок. Можна об'єднати дітей у групи і виготовити 2-3 віночки.

-Миколай буде задоволений такими подарунками.

8.Рефлексія

- Якщо ти знаєш, що треба бути чемним, вихованим, ввічливим, встань.
- Якщо ти стараєшся бути щедрим, надаєш допомогу іншим, охоче ділишся з товаришем чим-небудь своїм, сплесни в долоні.
- Якщо ти намагаєшся бути чесним, правдивим, тупни ногою.
- Якщо ти знаєш, що до людей потрібно ставитися доброзичливо, сплесни в долоні над головою.
- Якщо ти вважаєш, що кожен повинен піклуватися про інших, любити ближнього, простягни руки сусіду.
- Посміхніться один одному. Ми всі разом можемо дарувати людям добро.

9.Підбиття підсумків уроку.

- Що нового ви дізналися сьогодні про Святого Миколая ?
- Чи можемо ми брати з нього приклад? У чому?
- Як ми повинні брати приклад зі Святого Миколая?
(Бути добрими, милосердними, чуйними, вчитися прощати та допомагати усім, кому потрібна наша допомога)

Інтелектуальна гра «Найрозумніший»

(для учнів 2-х класів)

Мета: Формувати ключові компетентності: вміння вчитися: розвиток навичок організації свого робочого місця, орієнтування у часі та збереження його, планування своїх дій, вчити доводити роботу до кінця; розвиток умінь розв'язувати логічні головоломки, ребуси, кросворди, розвиток уяви, мислення, швидкості реакції, пам'ять, увагу; соціальну компетентність: розвиток умінь продуктивно співпрацювати з різними партнерами у групі, виявляти ініціативу; комунікативна: формування вмінь користуватися різними джерелами інформації; поширювати словниковий запас новими термінами та поняттями.

Формувати предметні компетентності: розвивати швидкість мислення і пізнавальні інтереси; виховувати бажання здобувати додаткові знання з різних джерел.

Обладнання: ребуси, закодовані слова, табло для фінального етапу.

Хід гри

I. Організаційний момент

Вихователь. Сьогодні ми проводимо гру «Найрозумніший» серед учнів других класів. У відбірній грі братимуть участь 10 учасників.

II. Представлення учасників. Кожен коротко розповідає про себе.

I тур. Відбірна гра

Вихователь. Правила відбіркової гри такі. Зараз вам всім одночасно буде поставлено 10 запитань. До них запропоновано декілька відповідей, одна з яких є правильною. На роздуми вам дається 5 секунд, за які ви повинні обрати правильну відповідь. Ви всі одночасно письмово будете відповідати на ці питання. П'ятеро учасників, які наберуть найбільшу кількість балів, продовжать боротьбу за звання «Найрозумніший» у півфінальній грі. За кожну вірну відповідь ви отримуєте 1 бал. У разі, якщо під час гри не вдалося одразу відібрати 5 півфіналістів, ставляться додаткові запитання.

Запитання відбірної гри:

1. Яку рослину з шипами називають «королевою квітів»?

- а) Шипшину; б) троянду; в) терен; г) барбарис.

Відповідь: б) троянду.

2. Як називається ансамбль із трьох співців?

- а) Хор; б) квартет; в) тріо; г) дует.

Відповідь: в) тріо.

3. Що знаходиться у центрі Сонячної системи?

- а) Сонце; б) Земля; в) Місяць; г) галактика.

Відповідь: а) Сонце.

4. В якого слона більші вуха?

- а) в індійського; б) в африканського.

Відповідь: б) в африканського.

5. Як називаються коливання Землі?

- а) Вулкани; б) землетруси; в) цунамі; г) урагани.

Відповідь: б) землетруси.

6. Хто в казці «Ріпка» взявся за собачку?

- а) Кицька; б) мишка; в) внучка; г) бабка.

Відповідь: а) кицька.

7. Автором вірша «Рече та стогне Дніпр широкий...» є:

- а) Іван Франко; б) Леся Українка; в) Максим Рильський; г) Тарас Шевченко.

Відповідь: г) Тарас Шевченко.

8. Який важливий вітамін міститься в лимоні?

- а) Вітамін А; б) вітамін С; в) вітамін Д; г) вітамін В.

Відповідь: б) вітамін С.

9. Хто з героїв казки про Вінні-Пуха знайшов хвостик Іа?

- а) Вінні-Пух; б) Кролик; в) П'ятачок; г) Сова.

Відповідь: г) Сова.

10. Людина відрізняється від інших представників живої природи тим, що вона...:

- а) здатна мислити і говорити; б) змінює довкілля; в) уміє ходити; г) може спати і вдень, і вночі.

Відповідь: а) здатна мислити і говорити.

Додаткові питання:

1. На руках 10 пальців. Скільки пальців на 10 руках?
а) 100; б) 50; в) 20; г) 40.

Відповідь: б) 50.

2. У колесі 12 спиць. Скільки проміжків між спицями?
а) 12; б) 13; в) 10; г) 11.

Відповідь: а) 12.

3. Найвищий військовий керівник козацького війська.
а) Отаман; б) гетьман; в) сотник; г) козак.

Відповідь: б) гетьман.

4. Ребус(ніж)

а) сіно; б) куля; в) овес; г) ніж.

Відповідь: г) ніж.

Підведення підсумків відбірного туру.

II тур. Півфінал

Вихователь. За більшою кількістю балів у півфіналі гратимуть такі учні (5 осіб)...

Щоб установити черговість наступного туру гри школярів у півфіналі, проводиться гра «Шифрувальник».

Правила гри: необхідно якнайшвидше розшифрувати слово. Учень, який перший відгадав слово, гратиме першим, другий – другим та ін. Принцип шифрування слова: кожна цифра означає декілька літер, як на телефонному апараті.

Наприклад: 1 – А, Б, В, Г; 2 – Д, Е, Ж, З тощо.

Зашифроване слово – назва дерева – 1, 2, 6, 2, 3, 1.

Відповідь: береза.

Після гри «Шифрувальник», коли встановлено послідовність виступів, учні змагаються за вихід у фінал. Їм пропонується 5 тем. Кожен обирає собі тему, яку він найкраще знає: держава, математика, природознавство мова і література, здоров'я. 1 – А, Б, В, Г

2 – Д, Е, Є, Ж

3 – З, И, І, Й

4 – К, Л, М, Н

5 – О, П, Р, С

6 – Т, У, Ф, Х

7 – Ц, Ч

8 – Ш, Щ

9 – Ю, Я

За одну хвилину потрібно відповісти на якнайбільше запитань. Якщо гравець не знає відповіді, він говорить: «Далі». За найбільшою кількістю набраних балів троє учасників виходять у фінал.

Мова і література

1. Жанр твору «Коник-стрибунець». **(Байка)**
2. Продовж прислів'я: «Книга вчить, як на... **(світі жить)**».
3. Автор вірша «Заповіт». **(Тарас Шевченко)**
4. Скільки звуків позначає буква ї? **(Два)**
5. Як звали київську княгиню, яка дістала звання «мудрої володарки»? **(Ольга)**
6. «Кобиляча голова» за жанром –... **(казка)**.
7. Чим на письмі позначаються звуки? **(Буквами)**
8. Людина, яка пише казки, — це... — **(казкар)**.
9. Періодичне друковане видання у вигляді книжки — це... **(журнал)**.
10. У народній творчості людина-велетень із надзвичайною силою. **(Богатир)**
11. Продовж прислів'я. Хто багато читає, той... **(багато знає)**.
12. Як називають людину, яка складає байки? **(Байкар)**
13. Книжчин дім —... **(бібліотека)**.
14. Скільки складів у слові „речення”? **(Три)**
15. Кого зустрів Колобок після зайчика? **(Вовка)**
16. Строфа пісні, вірша — це... **(куплет)**.
17. Старовинна різдвяна пісня — це... **(колядка)**.
18. Науковий довідник у формі словника — це... **(енциклопедія)**.
19. Хто зніс золоте яєчко для діда і баби? **(Курочка Ряба)**
20. З якого приголосного починається слово „камінь” (з твердого).

Природознавство

1. Пори року між літом і зимою. **(Осінь або весна)**
2. Лігво ведмедя. **(Барліг)**
3. Великий сосновий ліс – це... **(бір)**.

4. Який третій місяць весни? (**Травень**)
5. З приходом весни на деревах набрякають ... (**бруньки**).
6. Як називаються ранньоквітучі трав'янисті рослини? (**Первоцвіти**)
7. Як називається явище, коли опадає листя? (**Листопад, падолист**)
8. Як називаються рослини, які живуть один рік? (**Однорічні**)
9. Як поширюється насіння кульбаби? (**Вітром**)
10. Як називаються птахи, які восени відлітають у теплі краї? (**Перелітні**)
11. Відваром якої рослини миють голову? (**Кропива**)
12. Який місяць передує вересню? (**Серпень**)
13. Явище природи, яке частіше буває восени. (**Дощ**)
14. Як називаються крапельки води, які утворюються на траві після холодної ночі? (**Роса**)
15. У якого птаха раніше всіх з'являється навесні яйце? (**У ворони**)
16. Яка небезпека підстерігає тварин навесні? (**Тала вода**)
17. Стукіт цього строкатого птаха ми можемо чути цілий рік. (**Дятел**)
18. Птах, який першим прилітає на батьківщину з вирію, вісник весни. (**Грак**)
19. Яка лікарська рослина росте вздовж шляхів, а її листочками лікують рани? (**Подорожник**)
20. Якої пори року Сонце зігріває найсильніше? (**Влітку**)

Математика

1. Скільки вершин у п'ятикутника? (**5**)
2. Периметр квадрата 24 см. Якою є довжина сторони? (**6 см**)
3. Вилучи «зайве слово». Ромб, коло, куб, трикутник. (**Куб**)
4. Як називаються числа при додаванні? (**Доданки**)
5. Який день йде за серединою? (**Четвер**)
6. Скільки секунд у п'яти хвилинах? (**300 секунд**)
7. Скільки вийде, якщо число 100 збільшити на 35? (**135**)
8. Скільки дециметрів складає 10 см? (**1 дм**)
9. $\frac{2}{3}$ від 300 становить... (**200**).
10. Які остачі можуть бути при діленні на 4? (**1, 2, 3**)
11. Чому дорівнює $54 : 6$? (**9**)
12. Яким знаком позначають дію додавання? (**Плюс**)
13. Скільки вийде, якщо число 20 збільшити в 5 разів? (**135**)
14. Як називаються числа при множенні? (**Множник, множник, добуток**)
15. Скільки діб у тижні? (**7**)

16. Чому дорівнює різниця чисел 87 і 36? **(51)**
17. Одна сторона трикутника 30 см, а дві інші по 20 см. Чому дорівнює його периметр? **(70 см)**
18. Чому дорівнює 5×8 ? **(40)**
19. Скільки буде $86 - 54$? **(32)**
20. Суму чисел 34 і 23 зменшити на 6. **(51)**

Держава

1. Як називається наш Герб? **(Тризуб)**
2. Як називається столиця України? **(Київ)**
3. Скільки областей в Україні? **(24)**
4. Які гори розміщені на території України? **(Карпати і Кримські гори)**
5. Якого року проголошено незалежність України? **(1991 року)**
6. Який кущ є символом України? **(Калина)**
7. Яка найбільша річка, що тече по території України? **(Дніпро)**
8. Президент України –... **(Володимир Зеленський).**
9. Які державні символи України? **(Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України)**
10. Які кольори Прапора нашої держави? **(Синій і жовтий)**
11. Як називається наша область? **(Хмельницька)**
12. Яка державна мова України? **(Українська).**
13. Як називається Основний Закон держави? **(Конституція)**
14. Як називається виріб, зроблений з глини? **(Гончарний виріб)**
15. Народний символ України – найулюбленіша прикраса дівчат. **(Віночок)**
16. Національний оберіг. **(Рушник)**
17. Українська національна сорочка. **(Вишиванка).**
18. Українська національна страва. **(Борщ, вареники, пампушки)**
19. Яке найбільше місто України? **(Київ)**

Здоров'я

1. Чому слід більше вживати овочів і фруктів? **(Тому, що в них багато вітамінів)**
2. Для чого потрібно мити руки з милом? **(Щоб очистити їх від бруду і мікробів).**
3. Скільки раз на день слід чистити зуби? **(Два – зранку і ввечері)**
4. Скільки годин потрібно спати? **(8-9)**

5. Скільки часу протягом дня необхідно перебувати на свіжому повітрі?
(2-3 години)
6. Чим покрите тіло людини? **(Шкірою)**
7. Скільки разів на тиждень необхідно митися? **(Щодня)**
8. Що ми повинні мити перед їжею? **(Руки)**
9. Що ми повинні вчасно обрізати? **(Нігті)**
10. Що треба завжди мати у кишені? **(Носовичок)**
11. Як називають бруднулю іншим словом? **(Замазура)**
12. Якою росте дитина, що мало рухається? **(Кволю, слабкою, хворобливою)**
13. Для чого потрібно загартовуватись? **(Щоб менше хворіти)**
14. Який ваш основний обов'язок у школі? **(Гарно вчитися, дотримуватися правил поведінки в школі).**
15. В якому документі зазначені права всіх дітей на планеті Земля?
(Конвенція про права дитини).
16. Чи можна відчиняти двері незнайомцям? **(Ні, ні в якому разі)**
17. За яким номер слід телефонувати у випадку пожежі? **(101)**
18. Де пішоходи переходять дорогу? **(На пішохідних переходах)**
19. Скільки очей у світлофора? **(Три: червоне, жовте, зелене)**
20. Чим слід обробити рану? **(Йодом)**

III тур. Фінал

Вихователь: У фіналі гратимуть такі учні ...(3 особи)...

Щоб з'ясувати послідовність гри у фіналі, знову проводиться гра «Шифрувальник». Зашифроване слово – назва геометричного тіла – 5, 6, 7, 2.

Відповідь: круг.

Отже, за жовтим столом гратиме..., за червоним –..., за синім –...

Правила фінальної гри такі. Перед вами – табло, на якому 36 віконечок із номерами від 1 до 36. Ви повинні запам'ятати свої номери, що зафарбовані у ваш колір. Для цього у вас є 20 секунд. Якщо обираєш своє запитання і даєш правильну відповідь, то отримуєш 2 бали, якщо відповідаєш на запитання суперника, – 3 бали, а якщо на питання, що зафарбовані у білий колір, то отримуєш 1 бал. Кожному учасникові буде запропоновано 10 запитань. Хто набере найбільшу кількість балів, той стане переможцем сьогоднішньої гри.

Запитання фінальної гри

1. Як називаються частини тіла людини, що виконують певну роботу?

(Органи)

2. Перерва у заняттях у навчальних закладах, яка надається учням, студентам для відпочинку. **(Канікули)**

3. Що надає руху кісткам? **(М'язи)**

4. Де працював листоноша Печкін? **(На пошті)**

5. Якщо м'яз тягне кістку, до якої прикріплений, то він у цей час... **(стає твердим і скорочується)**

6. Скільки хвилин триває урок у першому класі? **(35 хвилин)**

7. Скільки років триває навчання у школі? **(11 років)**

8. Як називають артистку балету? **(Балерина)**

9. Як звати стару, яка постійно набридала крокодилові Гені? **(Шапокляк)**

10. Як називають людину, яка вивчає й досліджує природу? **(Натураліст)**

11. Що придбала Муха-Цокотуха на базарі? **(Самовар)**

12. Як називають людину, яка витісує, ліпить, різьбить із різних матеріалів предмети мистецтва? **(Скульптор)**

13. Ребус **(Круг)**

14. Яку тварину називають «вусатий-полосатий»? **(Тигр)**

15. Як називають мандрівних співців? **(Кобзарі)**

16. Навіщо павуки плетуть павутиння? **(Щоб ловити свою жертву)**

17. Як називають кісткові нарости на голові в самця оленя? **(Роги)**

18. Попередники сучасних поколінь, люди, які жили задовго до теперішніх часів, – це... **(предки).**

19. Заміни вислів «тримати язик за зубами» одним словом. **(Мовчати)**

20. Ребус **(Голка)**

21. Заміни вислів «прокидатися разом із півнями» одним словом. **(Рано)**

22. Заміни вислів «як сніг на голову» одним словом. **(Несподівано)**

23. Чим годують усі звірі своїх немовлят? **(Молоком)**

24. З яких плодів рослин виготовляють томат? **(Помідори)**

25. Спортивна гра двох команд, під час якої гравці намагаються загнати м'яч у ворота противника? **(Футбол)**

26. Ребус. **(Кухар)**

27. Як визначити вік зрубаного дерева? **(Полічити кільця на зрізі.)**

28. Командна гра на льоду з ключкою та шайбою. **(Хокей)**

29. Спортивна гра двох команд у м'яч, який перекидають руками через сітку.
(Волейбол)

30. Якою є тривалість цілої ноти? **(Раз і, два і, три і, чотири і)**

Проводиться підбиття підсумків гри, переможці нагороджуються.

Пам'ятки для учнів

1. Як треба працювати під час самопідготовки

2. Правила виконання письмових робіт

3. Як треба розв'язувати задачі

4. Як потрібно виконувати завдання

з української мови

5. Як треба готуватися до читання

1. Як треба працювати під час самопідготовки

1. Підготуй все необхідне до роботи.
2. Прибери з робочого місця все зайве.
3. Підручники розклади по порядку виконання завдань.
4. Розпочавши роботу, не поспішай.
5. Не працюй до повної втоми.
6. Під час роботи не жуй, не пий.
7. Не відволікайся під час роботи.
8. Якщо щось не виходить, не хвилюйся, заспокойся і продовж роботу.

2. Правила виконання письмових робіт

1. Приведи до порядку робоче місце, приготуй усе необхідне для роботи.
2. Сядь зручніше, як вчать у школі.
3. Прочитай завдання, подумай, подивись, які правила слід застосовувати у вправі. Згадай. Якщо забув подивись у підручник.
4. У разі потреби подивись аналогічне речення, виконані в класі під керівництвом учителя.
5. Не поспішай, приступай до виконання.
6. Пиши не кваплячись, але і не надто повільно. Не відволікайся сторонніми справами.
7. Якщо не розумієш змісту вправ, запитай у вихователя.
8. Окремі важкі частини завдання не пиши в зошиті, а користуйся чернеткою.
9. Виконай вправу, перевір, охайно виправ помилки. Якщо брудно, перепиши.
10. Коли бачиш, що без учителя не розберешся, не виконуй усього завдання. Роби те, що зрозуміло. Про незрозуміле запитай учителя.

3. Як треба розв'язувати задачі

1. Прочитай уважно умову задачі. Подумай.
2. Прочитай повторно. Виділи істотне для розв'язування.
3. Коротко запиши умову або зроби графічне зображення.
4. Подумай: що треба знати, щоб відповісти на питання задачі; що вже відомо з умови задачі; а що треба знайти.
5. Склади план розв'язання задачі(усно).
6. Розв'яжи задачу і перевір розв'язання

4. Як потрібно виконувати завдання з української мови

- 1.Уважно прочитай завдання до вправи і визнач, яким правилом користуватимешся під час його виконання.
- 2.Якщо потрібно, знайди і ще раз прочитай правило, наведи власні приклади до нього.
- 3.Виконуючи вправу, звіряй з правилом.
- 4.Перевір роботу (використай підручник, таблицю, словник).

5. Як потрібно готувати читання

1. Прочитай текст, познач слова і вислови, при читанні яких допущені помилки.
2. Попрацюй над цими словами (прочитай кілька разів).
3. З'ясуй значення незрозумілих слів (із словником у дорослих).
4. Прочитай текст повторно.
5. Дай відповіді на запитання до тексту.

РОБОТА З БАТЬКАМИ

- 1. Рекомендації для батьків “Десять порад із виховання маленького читача”**
- 2. Пам'ятка “Як розвинути самостійність у дітей”**
- 3. “П'ять шляхів до серця дитини”**
- 4. Особливості стилю поведінки із сором'язливими дітьми**
- 5. Рекомендації батькам гіперактивних дітей**
- 6. Рекомендації батькам із формування в дітей адекватної самооцінки**

1. Рекомендації для батьків
“Десять порад із виховання маленького читача”

1. Читайте своїй дитині скрізь і завжди: листівки, інструкції на коробках, в машині або під час чекання прийому в поліклініці, на відпочинку тощо.
2. Доки дитина росте, показуйте їй малюнки та збірки оповідань. Кольори і форми вразять її, а слухання сприятиме виникненню бажання самому прочитати.
3. Регулярно відвідуйте бібліотеку. Дозволяйте дітям обирати книги самостійно.
4. Читання перед сном повинно стати регулярною сімейною традицією. Якщо для читання обрані правильні книги, то навіть старшим дітям буде цікавим читання вголос.
5. Пам'ятайте про поезію! Короткий вірш — це найкращий спосіб привернути увагу дітей на деякий час.
6. Заохочуйте дітей до читання вголос в той час, коли ви готуєте, прасуєте, шиєте, перете білизну.
7. Використовуйте телебачення, щоб привернути увагу до читання.
8. Тримайте вдома безліч матеріалу для читання. Зберігайте дитячу літературу на нижніх полицях, щоб діти могли її легко дістати.
9. Нехай ваша дитини побачить вас за читанням. Розмовляйте стосовно того, що ви читаєте.
10. Даруйте книги дітям. Цим ви даєте зрозуміти, що книги особливі.

2. Пам'ятка

“Як розвинути самостійність у дітей”

Людина не може бути вільною, якщо вона не самостійна. М. Монтессорі

1. Визнайте особистість дитини та її недоторканість.
2. Сприяйте формуванню адекватної самооцінки. Людина з низькою самооцінкою постійно залежна від чужої думки. Формування самооцінки дитини залежить від оцінювання її батьками, тому що в цьому віці дитина ще не вміє оцінити себе сама.
3. Залучайте до реальних справ сім'ї. Можна проводити міні-наради за участю всіх членів родини, спільно планувати сімейні справи.
4. Розвивайте силу волі дитини. Навчайте сміливості, витривалості, терплячості; учіть докладати зусилля для досягнення мети.
5. Навчайте планувати. Складайте план дій. Велику і складну справу вчіть розподіляти на конкретні дії.
6. Привчайте до праці якомога раніше. Дитина має знати свої хатні обов'язки, уміти виконувати доручення.
7. Учіть спілкуватися з іншими дітьми, дорослими. Пам'ятайте: дитина наслідує модель батьківської поведінки.
8. Формуйте моральні якості: доброту, порядність, співчуття, взаємодопомогу, відповідальність.

3. Пам'ятка “П'ять шляхів до серця дитини”

КОЖНА ДИТИНА ПОТРЕБУЄ БАТЬКІВСЬКОЇ ЛЮБОВІ. І ТАТО З МАМОЮ ПОВИННІ НАВЧИТИСЯ ВИЯВЛЯТИ СВОЮ ЛЮБОВ ДО НЕЇ. СПІЛКУЮЧИСЬ З ДІТЬМИ, НАСАМПЕРЕД, МАЮТЬ ЧАСТІШЕ НАГАДУВАТИ СОБІ ТАКЕ:

1. Перед нами - діти.
2. Вони поводять себе, як діти.
3. Буває, що їх поведінка нервує.
4. Якщо виконаю свої батьківські обов'язки й любитиму дітей, не зважаючи на їхні провини, вони виправляться, коли подорослішають.
5. Якщо я люблю їх не зважаючи ні на що, вони відчуватимуть впевненість у собі, мою підтримку. Дітям необхідна любов батьків - це одна з найголовніших потреб дитини.

Висловлювати свою любов батьки можуть через:

- * дотик;
- * слова заохочення;
- * час;
- * подарунки;
- * допомогу.

Дотик – один з найважливіших проявів любові дитини. У перші роки життя дитини необхідно, щоб дорослі брали її на руки, обіймали, гладили по голівці, цілували. Тактильна ласка однаково важлива як для хлопчиків, так і для дівчаток. Коли виражаєте свою любов за допомогою ніжних дотиків, поцілунків, цим можна сказати набагато більше, ніж словами "Я тебе люблю".

Слова заохочення. Коли ми хвалимо дитину, дякуємо їй за те, що вона зробила, досягла сама. Проте не треба хвалити дитину надто часто, тому що слова втратять усю силу і смисл. Пам'ятайте, що кожна похвала має бути обґрунтованою та щирою. У спілкуванні з дитиною намагайтеся говорити спокійно і м'яко, навіть тоді, коли ви незадоволені. Слід менше вимагати від дитини й частіше просити її: "Ти не міг би...", "Може зробиш...", "Мені буде приємно, коли ти..." Якщо у вас вирвалося грубе зауваження, слід вибачитися перед дитиною. Пам'ятайте, що постійна критика шкодить їй, бо вона аж ніяк не є доказом батьківської любові. Кожного дня даруйте дитині приємні слова підтримки, заохочення, схвалення, ласки, які свідчитимуть про любов до неї.

Час - це ваш подарунок дитині. Ви ніби говорите їй: "Ти потрібна мені, подобається бути з тобою". Іноді діти роблять погані вчинки саме з метою, щоб батьки звернули на них увагу: бути наказаним все ж краще, ніж бути забутих. Проводити час разом - значить, віддати дитині свою увагу сповна.

Форми сумісного проведення часу в кожній сім'ї різноманітні: читання казок, бесіда за сімейною вечерею, спортивні ігри, ремонт машини, допомога на дачі тощо. І як би ви не були зайняті, хоча б кілька годин на тиждень подаруйте не лише хатнім справам, телевізору, іншим власним уподобанням, а в першу чергу - своїй дитині.

Подарунок - символ любові тоді, коли дитина відчуває, що батьки дійсно турбуються про неї. Багато батьків використовують подарунки, щоб відкупитися від дитини. Діти, які одержують їх, починають думати, що любов можна замінити різними речами. Пам'ятайте, що справа не в кількості. Не намагайтеся вразити дитину ціною, розмірами й кількістю подарунків. Якщо ви хочете віддячити дитині за послугу - це плата, якщо намагаєтесь підкупити її - це хабар. Справжній подарунок дається не в обмін на щось, а просто так. Сюрпризами можуть бути тільки різдвяні подарунки та подарунки до дня народження. Інші подарунки краще вибирати з дітьми, особливо, якщо то є одяг. Подарунки не обов'язково купувати. Їх можна знаходити, робити самим. Подарунком може стати все, що завгодно: польові квіти, камінчики, чудернацької форми гілочки тощо.

Головне - придумати, як його подарувати.

Допомога. Материнство та батьківство - це професії, і дуже нелегкі. З вами укладено контракт принаймні на 18 років, і робочий день у вас ненормований. Кожного дня діти звертаються з різноманітними проханнями. Завдання батьків - почути ці прохання і відповісти на них.

Якщо ми допомагаємо дитині й робимо це з радістю, то душа її наповнюється любов'ю. Якщо батьки буркотять і сварять дитину, така допомога їй не радує. Допомагати синові чи доньці - не означає повністю обслуговувати їх. Спочатку ми дійсно багато робимо за них. Проте потім коли вони підростуть, ми зобов'язані навчити їх усьому, щоб і вони допомагали нам. На кожному етапі розвитку дитини ми використовуємо різні "мови" нашої любові. Тому для батьків важливо обрати саме ту "мову" (дотик, подарунки, допомогу), яка веде до серця дитини.

4. Особливості стилю поведінки із сором'язливими дітьми

- Розширюйте коло знайомих своєї дитини, частіше запрошуйте до себе друзів, беріть дитину в гості до знайомих людей.
- Не варто постійно турбуватися про дитину, прагнути оберігати її від небезпек, в основному придуманих вами, не намагайтеся самі зробити все за дитину, запобігти новим ускладненням, дайте їй певну міру волі і відкритих дій.
- Постійно зміцнюйте в дитині впевненість у собі, у власних силах.
- Залучайте дитину до виконання різних доручень, зв'язаних із спілкуванням, створюйте ситуації, в яких сором'язливій дитині довелося б вступити в контакт з «чужим» дорослим. Наприклад: «Треба довідатися, про що ця цікава з чудовими картинками. Давайте запитаємо в бібліотекаря і попросимо дати їй нам подивитися». Звичайно в такій ситуації «вимушеного спілкування дитина спочатку на стільки, що вітається тільки пошепки, відводячи очі, і не відриваючись від руки матері. Зате, ідучи, прощається голосно й чітко, іноді навіть посміхається.

5. Рекомендації батькам гіперактивних дітей

- У своїх відносинах із дитиною дотримуйтеся «позитивної моделі». Хваліть її в кожному випадку, коли вона цього заслужила, підкреслюйте успіхи. Це допоможе зміцнити в дитини впевненість у власних силах.
- Уникайте повторень слів «ні» і «не можна».
- Говоріть стримано, спокійно і м'яко.
- Давайте дитині тільки одне завдання на певний відрізок часу, щоб вона могла його завершити.
- Для підкріплення усних інструкцій використовуйте зорову стимуляцію.
- Заохочуйте дитину до всіх видів діяльності, що вимагають концентрації уваги.
- Підтримуйте вдома чіткий розпорядок дня. Час прийому їжі, виконання домашніх завдань і сну повинні відповідати цьому розпорядкові.
- Уникайте по можливості скупчень людей. Перебування у великих магазинах, на ринках, у ресторанах тощо чинить на дитину надмірно стимулюючий вплив.
- Під час ігор обмежуйте дитину тільки одним партнером. Уникайте неспокійних, гучних приятелів.

6. Рекомендації батькам із формування в дітей адекватної самооцінки

- Не оберігайте дитину від повсякденних справ, не прагніть вирішувати за неї всі проблеми, але і не перевантажуйте її тим, що їй непосильно. Нехай дитина виконує доступні їй завдання і одержує задоволення від зробленого.
- Не перехвалюйте дитини, але ї не забувайте заохочувати її, коли вона цього заслуговує.
- Заохочуйте в дитині ініціативу. Нехай вона буде лідером усіх починань, але також покажіть, що інші можуть бути краще її.
- Не забувайте заохочувати інших у присутності дитини. підкресліть достоїнства іншого і покажіть, що ваша дитина також може досягти цього.
- Показуйте своїм прикладом адекватність ставлення до успіхів і невдач. Оцінюйте у голос свої можливості й результати справи.
- Не порівнюйте дитини з іншими дітьми. Порівнюйте її із самою собою (тією, якою вона була вчора чи, можливо, буде завтра).

